

VERDIDEBATT

Paven taler som en rasist. Det tjener Russland på

UKRAINA: Til tross for sin rettighetsløse posisjon har etniske minoriteter mange ganger protestert mot krigen. Det er derfor påfallende hvor ivrig pave Frans er etter å gi avlat til etnisk russiske soldater.

Pope Francis becomes emotional during his prayer in front of the statue of the Virgin Mary, in Rome, Thursday, Dec. 8, 2022. Francis wept Thursday in the center of Rome as he prayed for peace in Ukraine during an annual Christmas visit to venerate a statute of the Virgin Mary near the Spanish Steps. Francis paused and choked up, unable to speak precisely as he arrived at the part of the prayer where he said: "I would have liked to have brought you the thanks of the Ukrainian people ..."(AP Photo/Gregorio Borgia)

PAVE FRANS: Pavens iver etter å rette anklager om skyld mot rettighetsløse minoritetsgrupper i det russiske samfunnet er oppsiktsvekkende, skriver Erdem Lamazhapov. På bildet: Paven gråt da han ba om fred i Ukraina ved en Mariastatue nær Spansketrappen tidligere i desember. (Foto: Gregorio Borgia/AP)

Av Erdem Lamazhapov, Doktorgradsstipendiat, Fridtjof Nansens Institutt

16/12/2022 21:30

Få nyhetsbrev fra Vårt Land. Meld deg på [her!](#)

Ukraina. Russlands handlemåte i krigen er sannelig grusom – men pavens iver etter å rette anklager om skyld mot rettighetsløse minoritetsgrupper i det russiske samfunnet er oppsiktsvekkende.

 Phd-stipendiat Erdem Lamazhapov, Fridtjof Nansens institutt
Phd-stipendiat Erdem Lamazhapov, Fridtjof Nansens institutt (Jan D. Sørensen/Fridtjof Nansens Institutt))

Tilsynelatende begrunnet paven sin uttalelse i det faktumet at tsjetsjenere og burjater «er fra Russland, men ikke er av russisk tradisjon», med andre ord ikke-kristne. De fleste etniske russiske er riktignok sekulære, men tradisjonelt sogner de til den russisk-ortodokse kirken, som er en viktig pilar i Putins regime og en ideologisk støtte for Russlands krig i Ukraina.

Hissige reaksjoner

Tsjetsjenia er en republikk i Nord-Kaukasus med muslimsk flertall som ble rammet av Russlands nådeløse krig mot deres uavhengighetsbestrebelse, og som nå i flere tiår er styrt av det hardeste regimet i Russland. Burjatene er en buddhistisk etnisk minoritet som er bosatt på begge sider av Baikalsjøen, særlig i Burjat-republikken i Russland rett nord for Mongolia. Særlig tsjetsjenere erfarer mye rasisme, både i form av Russlands systematisk rasistiske vold og hatkriminalitet.

” For mange russere bekreftet paven med sine ord at Russlands utallige krigsforbrytelser i Ukraina er ikke-russernes skyld, mens etnisk russiske soldater kjemper for en edel sak

Pavens uttalelser førte umiddelbart til hissig reaksjoner i Russland. Talskvinnen for det russiske utenriksdepartementet, Maria Zakharova, kalte pavens uttalelser «russofobi, men også en opprørende perversjon av sannheten». Hun reagerte fordi pavens uttalelser tross alt peker på at Russland med sin angrepskrig begår krigsforbrytelser. Dette anerkjenner ikke russiske myndigheter. Samtidig er uttalelsene en trussel mot det offisielle russiske narrative om en «en russisk sfære» der etniske og ikke-etniske russere danner «én familie», hvor alle er like. Russland bruker pavens sitat som et bevis på at Vesten er rasistisk – i kontrast til russernes offisielle selvbilde som forkjempere for likestilling mellom folkeslag. Forargelse over pavens anklager spredte seg raskt gjennom mye brukte Telegram-kanaler og Viber-chatter, særlig blant minoritetsgruppene.

Samtidig appellerte pavens ord til en mye mørkere side av russernes diskurs. For mange russere bekreftet paven med sine ord at Russlands utallige krigsforbrytelser i Ukraina er ikke-russernes skyld, mens etnisk russiske soldater kjemper for en edel sak. Pavens ord er sikkert en lettelse for dem, for plutselig legges byrden av skyld for krigsforbrytelser på pengejagende «barbariske» minoriteters skuldre, og denne stereotypien styrker Putins regime. Da krigen startet håpet mange russere at krigsmålene ville bli nådd og at ikke-russere ville betale pris for dem fordi «man syns ikke synd på dem».

Rettighetsløse minoriteter

Anklager om krigsforbrytelser blant etniske minoriteter er ofte usanne. For eksempel har «Free Buryatia Foundation» undersøkt og fullstendig tilbakevist alle anklager om at burjatene var ansvarlige for massakrene i Botsja og at det finnes «etniske divisjoner» som består utelukkende av burjater. Men selv om tilfeller av krigsforbrytelser blir påvist er det meget problematisk å gjøre hele folkeslaget ansvarlig for dem. Til tross for sin rettighetsløse posisjon har etniske minoriteter mange ganger vist sin protest mot krigen. Protester mot krigen i Tsjetsjenias hovedstad Grozny, Burjatias hovedstad Ulan-Ude og Sakhas hovedstad Yakutsk ble voldelig slått ned, mens Burjatia står på første plass både for antall drepte og antall militærnektere per innbygger.

Det er derfor påfallende hvor ivrig paven er etter å gi avlat til etnisk russiske soldater. Pavens kollega, den russisk-ortodokse patriarken Kirill, velsignet krigen i Ukraina som har «metafysisk betydning» som en hellig sivilisasjonskrig mot «homoparader», mens Kalmykia-buddhistenes leder Telo Tulku Rinpoche, som fordømte krigen, måtte rømme til Mongolia. Uansett om man vil forsøke å forklare pavens uttalelser som en lemfeldig bemerkning på sviktende empirisk grunnlag, viser han de ikke-hvites plass på bunnen av rasehierarkiet, og bygger opp om forestillinger om mørkhudede mennesker med skrå øyne som plyndrere og mordere.